

Тінь від полум'я: роман

КУПИТИ

2018 рік. Після війни на сході Олег приїжджає до Києва, щоби видати книгу. Проте шлях письменника затьмарюється спробами адаптуватись у чужому місті. Кримінал, байдужість оточуючих, проросійські угруповання, а також наслідки контузій і ПТСР* - ось мала частина того, з чим доведеться зіштовхнутись ветерану. В щоденних боях за право на нормальне існування Олегу доведеться згадати весь свій бойовий шлях, щоби відповісти на головне питання. Як знову жити й любити, коли вибухи досі лунають у твоїй голові, а спогади про війну ближчі за реальність?

Марк Бабаревич

ТІНЬ ВІД ПОЛУМ'Я

Марк Бабаревич

ТІНЬ ВІД ПОЛУМ'Я

Марк Бабаревич
Тінь від полум'я : роман / М.Є. Бабаревич. — Тернопіль : Видавництво Богдан, 2024. —
232 с.

ISBN 978-966-10-2358-0

© Бабаревич М. Є., 2024

© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2024

2018 рік. Після війни на сході Олег приїжджає до Києва, щоб видати книгу. Проте шлях письменника затьмарюється спробами адаптуватись у чужому місті. Кримінал, байдужість оточуючих, проросійські угруповання, а також наслідки контузій і ПТСР — ось мала частина того, з чим доведеться зіштовхнутись ветерану.

В щоденних боях за право на нормальне існування Олегу доведеться згадати весь свій бойовий шлях, щоб відповісти на головне питання. Як знову жити й любити, коли вибухи досі лунають у твоїй голові, а спогади про війну ближчі за реальність?

Від автора

Роман «Тінь від полум'я» — пригодницька драма про соціалізацію ветерана АТО з посттравматичним стресовим розладом. Сюжет книги художній, тобто вся історія головного героя вигадана, якщо брати концепцію загалом. Але половина глав — реальні історії, які відбувалися з бійцями різних підрозділів. Щось траплялося зі мною, інші ж матеріали я збирав, коли мав змогу спілкуватися з безпосередніми учасниками описаних подій у період моєї служби.

Кожна глава, біля назви якої стоїть одна зірочка «*», — ґрунтована на реальних подіях.

Кожна глава, біля назви якої є дві зірочки «**», — повторює реальну історію майже повністю. Винятком служить те, що глава все одно підігнана під загальний сюжет, імена й час подій, назви підрозділів, а також причини деяких учинків можуть бути змінені.

Розділ 1

Моє ім'я Олег Бербенко, чи воно вам щось каже? Мабуть, якщо ви не мій родич або хоча би знайомий, то про мене ніколи не чули. Хіба в дитинстві мене показували по місцевому телебаченню у Слов'янську, тоді я виграв у новорічному конкурсі якусь іграшку, і про це зняли репортаж. Щоправда, сумніваюся в тому, що у вас така гарна пам'ять, бо відбулося це років п'ятнадцять тому. Отож ми незнайомі, але, якщо все складеться ідеально, то ви ще не раз почуєте моє ім'я. Знаю, звучить оптимістично, і це незважаючи на те, що віра в «ідеальний світ» дається мені останнім часом нелегко. Повноцінне розуміння того, що я за людина, і що взагалі відбувається навколо, кудись зникло, коли я після служби в зоні АТО повернувся до цивільного життя. Знову і знову пірнаю в роздуми, щоби відповісти самому собі на ці запитання, а далі народжуються історії. Вони не мають зі мною нічого спільного, але відводять від леза, на якому стоїть наш світ. Звідси й виникають мої розповіді. Та чи потрібні вони комусь насправді? Моторошно уявити, що це лише для тебе...

— Ще раз: про що мова в цій книзі? — запитав Іван Володимирович, зупинивши мій потік думок.

— Про дівчину, яка потрапила у важку життєву ситуацію й залишилася зовсім сама. Там багато чого: кримінал, детектив, драма. Дуже цікавий і насичений сюжет, — відповів я.

Іван Володимирович дивився на мене зі жалем, наче я недорозвинута дитина, а йому важко відмовляти в моєму фантастичному й непридатному до виконання проханні. Цей чоловік мав приблизно сто кілограмів ваги, на товстому череві дорога біла сорочка ледь не репалася. З першого погляду він був схожим на типового бізнесмена, який обдирає народ і біжить по головах без докорів сумління. Але його добре обличчя вселяло довіру. Він володів великим видавництвом, яке належало до топ тридцяти українського літературного ринку. Нас познайомила моя близька подруга Аліна, вона раніше була власницею друкарні, яку продала, щоби допомогти моєму підрозділові, коли ми були на фронті. У процесі спілкування Аліна дізналася, що я живу мрією стати письменником, і пообіцяла зв'язатися з потрібними людьми. Ось і сиджу в офісній будівлі у центрі Києва та розповідаю

Іванові Володимировичу про свою книгу, яку разом із рецензією я передав йому ще два місяці тому.

— Я погортав трохи, ти гарно пишеш, мені сподобалось. Але таку книгу... Таку історію, можна було б видати, якби ти був уже відомим. Розумієш? — говорив він зі мною, протягуючи кожне слово у своїй незвичайній манері.

— Ні, не розумію. Яка різниця, хто видає книгу, якщо вона хороша?

— Різниця в тому, що я можу її видати, але не зможу продати. Я тобі сто відсотків даю. Проте послухай, ти талановитий хлопець, не кидай писати, просто це не та книга, з якою можна вийти на ринок.

Я відвернувся та подивився у вікно, протягнувшись поглядом упродовж усієї стіни: воно освічувало кімнату денним світлом. Блакитне небо було чистим, лише в центрі висіла самотня хмара.

До Києва я приїхав одразу, як закінчив роман, першого ж дня передав його Іванові Володимировичу через Аліну, а далі, не бажаючи повертатися додому, орендував собі кімнату на лівому березі Дніпра й узявся шукати роботу. Великі ставки робив на літературу, але тепер розумію, що зі мною зараз спілкуються лише завдяки клопотанню, а серйозно розглядати мою писанину ніхто не збирався. Як діяти далі, реальних ідей не було, від злості хотілося зарядити товстуну в ніс, але я розумів, що це нічого не змінить.

— От чому ти вирішив написати таку дивну історію, скажи? — запитав мене видавець.

— Просто до мене «приходять» різні ситуації, а я їх записую. Раніше писав тільки короткі розповіді, а тепер вирішив узятися за роман. Мені подобається, це дарує задоволення, тим паче, історій у голові багато, хочу регулярно їх видавати.

— Олеже, ну ти ж був у АТО, правильно?

— Був, — відповів я, розуміючи, до чого він хилить.

— Чому б тобі не написати про це? Я можу з великою ймовірністю сказати, що таке — куплять. У країні багато патріотів, поки ще, — спіймавши мій невдоволений погляд, він лише знизав плечима, мовляв, це не від нього залежить. — Коли ти зі служби пішов?

— На початку лютого.

— Цього року? — трохи здивувався мій співрозмовник.

— Ага.

— А прийшов туди у чотирнадцятому?

— Так.

— Ну ось, майже п'ять років, невже тобі нічого розповісти про цей період?

— Розповісти є багато чого, — сказав я. — А от такого, що б мені хотілося згадувати — ні.

— Радикально ти судиш. Я тобі скажу так: якщо хочеш заробляти літературою, тобі потрібне ім'я. На цій книжечці ти собі його не заробиш, а от, будучи ветераном і написавши добротну книгу про війну, я тобі гарантую, — ти з моєю допомогою зможеш її продати. Зрештою, вирішуй, як знаєш.

Вирішувати не було чого, я вже давно все обміркував — працювати на будівництві, як останні два місяці, у мене не було ані сил, ані бажання. Погоджуватися на постійні запрошення в різні підрозділи також не планував. Адже я тільки-но зумів вирватися на волю, тільки-но відчув, що совість мене потворити за це не буде, тому одягати знову форму не хотілось.

— Якщо я візьмуся писати про АТО, ви точно допоможете мені видати книгу? — спитав я після недовгих роздумів.

— Прийму тебе поза чергою, а якщо книга буде хорошою — запропоную тобі найкращі умови.

— Домовилися, спробую, дякую за допомогу.

Я залишив кабінет, що більше нагадував лікарняну палату. Білі стіни й повна відсутність будь-яких предметів інтер'єру, крім стола та крісел. Навіть прапорця чи портрета Президента не було, ну, просто-таки небесна канцелярія. А кабінет секретарки Івана Володимировича, навпаки, був завалений усіляким мотлохом. Я попрощався з дівчиною, котра заповнювала якісь папери, і спустився ліфтом. Залишивши елітний офісний центр «Парус», я подивився на нього й подумав, що людина, яка може дозволити собі орендувати тут приміщення, навряд чи часто виконувала свої обіцянки. Хмарочос відображав навколишні кольори й тягнувся догори вигнутим, схожим на туго натягнуте полотно тілом, за що й отримав назву.

Я пройшовся містом, поринувши в роздуми, праця на будівництві вбивала, занадто багато сил і часу йшло, щоби прогодувати себе. А якщо відтепер доведеться ще й друкувати, то стовідсотково потрібно

знайти іншу роботу. Повертатися до рідного Слов'янська точно не варіант. Так, провінційне місто на Донбасі, яке я покинув у пошуках чогось нового, завжди чекатиме, але настільки рано здаватись я не мав наміру.

Із пересадкою на станції метро Театральна я дістався лівого берега Дніпра, де зійшов на Чернігівській; звідси до мого дому було ще хвилин двадцять пішки. Я зателефонував товаришеві по службі, який пішов із мого батальйону кілька років тому. Коли я переїздив до Києва, він одразу сказав, що є робота для служивих, на якій добре платять, але того моменту мене влаштовувало й будівництво.

— Агов, Бурій, здоров. Не зайнятий? — почав я.

— Томмі, ти? Кажи, — прозвучав знайомий голос зі слухавки.

Із Бурим ми на службі ніколи не перетиналися, служили в різних ротах, та й на різних рівнях. Але коли він прощався, у нашому батальйоні людей залишалося вкрай мало, тож я випадково потрапив на його проводи.

— Ти пропонував мені роботу, є ще той варіант?

— Є, авжеж. А що в тебе на будівництві?

— Та графік важкий. Ти, здається, казав, що у вас із цим легше.

— Є таке, без п'ятиденки. Якщо треба виїхати на замовлення — буває, весь день катаємось, а буває, навіть тиждень удома сидимо.

— А щодо платні?

— Завжди по-різному, але в середньому від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти тисяч виходить.

— Суттєва різниця. Так, а що за робота? — перейшов я до головного.

— Краще при зустрічі обговоримо, сьогодні п'ятниця?

— Так.

— Ну, то давай завтра зустрінемося, ти ж вихідний будеш?

— Ні, я завтра працюю, просто сьогодні відгул брав. Можеш у неділю? — мене добряче насторожувало те, що він не може телефоном пояснити, у чому полягає робота, але все ж я вирішив довіритися.

— Добре. Ти тільки не переймайся, там усе чисто, без криміналу.

Попрощавшись із Бурим, я подався додому, якщо, звичайно, так можна назвати кілька поєднаних квартир на п'ятому поверсі панельної багатоповерхівки, де я винаймав кімнату. Дешевий косметичний

ремонт надавав цьому місцю трохи сучасності, але з-під білої водоемульсійної фарби чітко відчувався запах Радянського Союзу. В моїй кімнаті (як і в інших) стояло дешеве ліжко з пресованої деревини, яке я застеляв зеленим простирадлом із сонечками (комахами, а не зірками), що його взяв у мами перед від'їздом. Сусідили зі мною ще четверо: якась дівка з простуватою мовою і виряченими цицьками, котра приїхала до Києва шукати нареченого; два жахливо розсварених поміж собою вірмени, через те, що один із них був циганом, а інший сердився на нього, бо той «видавав себе за вірменського чоловіка»; а також студент-айтівець, який посилено шукав роботу і, враховуючи зарплати у сфері програмування, навряд чи надовго затримається в цій клопівні.

Своїх сусідів я бачив рідко, дівчина постійно ночувала у свого хлопця (хлопців?), а програміст не виходив із кімнати впродовж доби (точно як я, коли відсипався після зміни на будівництві), отже, шанси перетнутися в нас були мінімальні. З вірменами ж я зустрічався частіше. Той, який насправді був циганом, працював офіціантом у ресторані вірменської кухні, для чого, власне, і брехав про своє походження. Щоразу, коли я о шостій ранку збирався на роботу, ми з ним обов'язково бачилися на кухні й разом снідали, щоправда, не перекидаючись при цьому навіть словом. Інший працював на базарі, допомагав якомусь родичеві, в якого був свій павільйон. Зрозуміло, що всі ці люди через місяць чи два поїдуть із цього гуртожитку, залишаючи свої побиті пліснявою кімнати новому шукачеві пригод. Мене ж поки проживання в цьому сараї цілком влаштовує. Живеш, за київськими мірками, за копійки, ніхто тобі не заважає, усім один на одного начхати. Знаю, в думках далекої від столиці людини переїзд до Києва має вигляд казки, де всі особливі, вродливі, творчі та обов'язково з кубиками пресу.

Але так справа йде тільки тоді, якщо в тебе є достатньо фінансів, в іншому ж випадку потрапляєш до гуртожитку, де живуть такі ж провінційні ідеалісти, як ти, котрим не вистачило грошей на нормальні апартаменти. І ти працюєш понад міру, доки тебе жеруть клопи, щоби вирватися хоч трохи вперед, тим часом, як десяток таких самих стоїть позаду й чекає, коли ж ти оступишся та впадеш, щоби зайняти твоє місце. Щоправда, для мене всі ці думки про велике місто були не

більше ніж марний галас. Я приходив із роботи й «вимикався» від втоми, а тепер мені треба ще й писати новий роман, бо той, на який робив ставку, видавець забракував.

На будівництві я пропрацював трохи більше, ніж два місяці, й, до речі, за останній так і не отримав платні. Потрібно було зателефонувати виконробу й попередити, що я звільняюся. Гудки в телефоні перетворилися на монотонний і потворний гул. Я заплющив очі, щоби зосередитись, очні яблука забігали в різні боки, і я відчув, як повіки труться об зіниці.

— АЛЛО, ТИ ЩО, ГЛУХИЙ? Здається, випадково набрав, — горлання виконроба привело мене до тями, схоже, я ненадовго впав у сплячку.

— Сергію Геннадійовичу, я тут, просто відволікся, — проторохтів я.

— Тут? То кажи, що хочеш? — Сергій Геннадійович ніколи не відрізнявся ввічливістю чи чемністю стосовно підлеглих, проте мужиком здавався мені розумним.

— Я цей, звільняюся, завтра прийду за платнею.

— Це ти вчасно сказав, дякую. А нічого, що мав попередити за два тижні, га? — я, зрозуміло, знав про це, але марнувати навіть один день, який міг би витратити на написання книги, мені не хотілося.

— Ну, ми ж не зовсім за трудовим кодексом працюємо, правильно? У мене ситуація, Сергію Геннадійовичу.

— Ситуація?

— Ага, форс-мажор. Іншого шляху нема.

— Ну, ситуації бувають, розумію. Тільки от зарплата за цей місяць, сам знаєш, коли буде — першого червня. Тоді й отримаєш за сім днів, які відпрацював.

— Це зрозуміло, мені б за минулий місяць отримати. Ви ж самі казали, що з дня на день. От мені якраз терміново потрібно, думаю на одного знайдете гроші.

— Ти що, не отримав ще за квітень? — підроблене здивування виконроба мене насторожило.

— Геннадійовичу, ти мені мозок не... Не задовбуй, зрозумів? Я сказав уже, що завтра прийду за грошима.

— Чого кричиш? Шмаркачу, нічого не переплутав? — захищаючи свою гордість, Геннадійович ледь не перейшов межу.

Він знав, що я атовець, до того ж дебелий та спортивний. Тому його тон почав заспокоюватися з кожним вимовленим словом, а опісля він тихо додав, щоб я все ж таки приходив завтра на об'єкт.

Однією справою менше. Я зрадів тому, що на сьогодні цілком вільний і тепер, пообідавши, зможу відразу розпочати роботу над романом. Але, перш ніж вийшов із кімнати, мою голову пронизав різкий удар, біль промчав од потилиці та вздовж хребта. Я, наче пронизаний струмом, упав спиною на матрац, напханий іржавими пружинами, і застогнав. Очі горіли, й виникло відчуття, що вони пропалюють отвори в моїх повіках. Я притиснув пальці до скронь. Такі напади бувають у мене кілька разів на тиждень і, здається, переслідуватимуть усе життя.

Свист у вухах почав розривати череп, наче моя голова — це кинутий у багаття газовий балон. Тремтячою рукою намацав у боковій кишені наплічника баночку з пігулками та, діставши дві штуки, проковтнув їх. Приймаю пірацетам щодня під час їжі, це порадив мені лікар із мого батальйону — у зв'язку з тим, що в останні кілька тижнів контракту в мене почалися регулярні напади. Препарат понизив кількість і тривалість нападів, але не прибрав їх зовсім, тому, коли береться працювати дзвіниця всередині черепа, я лізу за додатковими пігулками. Мені ніхто не казав цього робити, і я не певен, чи працюють саме ліки, чи це просто ефект плацебо, але біль минає швидко, не затримуючись довше кількох хвилин. Знайшовши півлітрову пляшку води в найбільшій кишені наплічника, осушив її. Моє тіло знову впало на ліжку, а свідомість приєдналася до нього через кілька секунд. Коли величезна чавунна куля перестала давити на голову і біль поступово зник, я все ж вирішив піти на кухню.

Кімната була просторою, два всіяних наліпками холодильники марки «Донбас» почергово торохтіли, нагадуючи звук бронетранспортера, на якому я розпочинав службу. У центрі кімнати стояли старий обідній стіл і чотири стільці. Біля дальньої стіни була плита, а поруч із нею — дві навісні тумби. У кутку смерділа допотопна раковина, яку підпирала милиця, наче могутній Атлант зорі. Я відчинив дверцята холодильника, в якому мені належали дві полицки. П'ять яєць і пакет пастеризованого молока — усе, що залишилося з продуктів. Мені терміново потрібна зарплата, інакше далі буде важкувато.

— Омлет готуєш, Томмі? — єхидний голос мого найкращого друга змусив мене різко обернутися.

І справді, Ромашка стояв біля входу в кухню, спираючись на одвірок, та усміхався. Його світле волосся відросло, тож йому доводилося прибирати його за вуха. Він був трохи нижчий за мене, проте у плечах здавався вдвічі ширшим, з огляду на нашу приблизно однакову вагу.

— Що тут робиш? — я здивувався.

— Де, у Києві? — перепитав він і посміхнувся у звичній йому манері. — Я тут живу, якщо ти забув.

— Та ні, у мене на кухні. Як сюди потрапив?

— Як? Історія проста: я постукав у двері — мені відчинили.

— А хто хоч відчинив? — я подумав, що це був айтівець, бо інших зараз, напевне, нема вдома. — Хлопець, худий такий?

— Еге ж, він.

— От же, він так і грабіжників усередину пустить, придурок.

— А що? Пропонуєш чекати, доки сам вирішиш нарешті побачитись із другом? Ти ж як зі служби пішов, то жодного слова від тебе. Так із друзями не чинять.

— Пробач, я ж приїхав роман видавати, два місяці на будівництві працював. Часу зовсім не було.

— Я сяду? — спитав Рома.

Ми з Ромашкою давно не бачились, а його прибуття однаково я сприйняв як даність. Отямившись, обняв друга й запропонував йому стілець, а сам сів навпроти.

— Ну то й що? Видали?

— Ні, сказали, що краще про АТО написати.

— Он як... І що, будеш писати?

— Буду, нікуди діватися, на будівництві не хочу працювати все життя, — сумна посмішка скривила моє обличчя, і ми з Ромою зустрілися поглядами.

— А чому ти на біржу праці не став? Отримував би собі зараз тисяч сім виплат у зв'язку з безробіттям, і робити нічого не треба. Відпочинок.

— Там за реєстрацією записують, здається, а я поїхав до Києва відразу зі Слов'янська, за новими викликами, так би мовити. А коли звільнявся, то мені чотири тисячі сплатили й шуруй додому.

— Чому так мало?

— Платня за початок місяця, і все, що ще?

— А за речі компенсація?

— Мені речами видали, я один ішов, і, якщо чесно, сил не було воювати за ті десять тисяч.

— Ну гаразд, то дріб'язок. Ти контужений, у тебе ж голова окремо від тіла. Тебе досі вирубує?

— Буває, пігулками закидуюсь, і норм.

— Так, а що на комісії вирішили? Тобі ж інвалідність мали визнати, великі гроші.

— Не хочу я інвалідності, Ромашко, а якщо й хотів би, сил воювати та доводити щось тій комісії нема. Моряк он йшов із килою у хребті, то йому написали, що він повністю придатний, а він важчого за АК ні хера підняти не може. Він там так кипішував, воював, і в підсумку наче вибив собі щось. А я не такий, ти знаєш, то якби ми разом ішли, я був би радий, ти б допомагав. А ти ж раніше звалив, от я й залишився сам на сам.

— Та-а-ак, ну ти даєш, тепер будеш усе життя пігулки за свої гроші купувати?

— Сподіваюся, гроші в найближчому часі не будуть проблемою, видавець сказав: якщо роман удасться крутий, то на ньому можна буде добре заробити. Тож через рік житиму, може, по-новому.

— Дай Боже.

Ми ще довго спілкувалися з Ромою до того, як він пішов, а після я приготував собі омлет і пообідав. На вечерю залишилося два яйця і пів пакета молока, завтра без грошей іти з будівництва не можна в жодному разі. Прибравши за собою, я повернувся до кімнати, де, увімкнувши ноутбук, узявся за роботу над новим романом. Мені не треба було чекати натхнення, аби написати про те, що відбувалося зі мною та моїми друзями. Достатньо було лише трохи спогадів й електричного струму, щоби зарядити ноутбук.

Війна*

— Прокидайся, вставай, Олеже, — ледь не кричав Музикант, штовхаючи мене в бік.

Я міцно спав на канапі й ледве не впав на підлогу від неочікуваного пробудження, заплутавшись у простирадлі. Музикант (до речі, це лише прізвисько, адже з музикою його нічого, крім старого плеєра, не пов'язує) був удвічі більшим за мене й на п'ять років старшим. Високий, з добре розвиненою мускулатурою, він зовсім не відповідав своїй кличці. Просто в мене музиканти чомусь асоціювалися саме з тією категорією людей, які працюють у філармонії, заправляють у штани клітчасті сорочки й розмовляють, через слово вставляючи «вибачте». Мабуть, це радше стереотип, аніж правило, проте інших асоціацій у мене не було. Тому, звідки в мого друга таке прізвисько, я здогадатися не міг, а спитати не наважувався. У нашому колі всі знали пов'язану з кличкою історію, й іноді навіть посміювалися з неї в моїй присутності, щоправда, не озвучуючи при цьому жодних деталей. Однієї миті я просто почав вдавати, наче теж у темі. Певен, мине час, і ніхто вже й не згадає, був я свідком тих таємничих подій чи ні.

Музикант став моїм ідейним натхненником, він, радикальний націоналіст допоміг мені поринути у вивчення історії та культури власного народу. Ми могли годинами сидіти та спілкуватися, доки дружина Музиканта Катя відпочивала від наших теревеньок біля телевізора. Їй не дуже подобалося, що малолітній фанат її чоловіка постійно тусується в їхньому будинку, але вигнати мене не могла, бо Музиканта поважала і трохи боялася.

— Що трапилося? — перелякано спитав я і спробував подумки припустити, що такого термінового вже устиг прогавити.

Учора ввечері, після пар, я скинув удома сумку й відразу пішов у гості до Музиканта. Ми тиждень не бачилися, тому я зрадів, коли він зателефонував і запропонував зустрітися. Мені здавалося, що останнім часом Музикант щось приховує, тож усередині запалала надія бути посвяченим у таємницю. Але, посидівши за пляшкою пива й не отримавши жодної корисної інформації, я залишився ночувати в друга, довго засинаючи й намагаючись позбутися подиву і зайвих думок.

— Вони у місті, уже захопили виконком, — сказав Музикант і кинув на канапу мої речі. — Одягайся, зателефонуй мамі, попередь.

— Хто захопив? — я спросоння не зовсім розумів, що відбувається, але під впливом важкого погляду двометрового велетня почав

здогадуватися, про що мова. — Росіяни? — ствердний кивок у відповідь.

Із сусідньої кімнати долиняло, як похапцем збирає речі Катя, щось схвильовано примовляючи.

— Телефонуй мамі, чуєш? — повторив Музикант.

Я потягнувся до телефона, що лежав на диванному лакованому підлокітнику, але той завібрував раніше, ніж я встиг до нього доторкнутися — дзвонила мама.

— Синку, ти у свого товариша? — переляканого голосу неньки стало зрозуміло, що вона уже все знає.

— Так, ма, усе в нормі. Чула новини?

— Звичайно, чула, скоріше повертайся додому, щоби ніде в неприємності не встряг.

— Добре, я допоможу тут Музиканту і прийду, коли щось — телефонуй.

Поклавши слухавку, я подивився на товариша; за секунду він прочитав у моїх очах бажання дізнатися план подальших наших дій і задовольнив мою потребу в інформації.

— Катю відправляю сьогодні ж до Вінниці, там є родичі. Спочатку до Харкова поїде, а далі з пересадкою, — хоч Музикант і намагався демонструвати властиві йому спокій і холонокровність, у кімнаті добряче відчувався страх.

Було зрозуміло, що людина, яка брала участь у Революції Гідності на Майдані, а також відловлювала у місті проросійських гопників, переймається за себе та дружину. У Слов'янську в нього нікого, крім Каті, не було, сам він родом із Харківщини, тому, відправивши дружину подалі, зможе почуватися знову більш-менш спокійно.

— Нас здали із тобою уже напевне, — сказав він. — Ну... Тебе, може, і ні, а ось я сто відсотків у списках, — продовжив Музикант.

— В яких списках?

— У розстрільних! Усі знають про мою позицію. Тепер, тільки-но все трохи вляжеться, візьмуться за нас. Катю краще не проводити, якщо побачать, то можуть і її схопити. Поїде автобусом сама, так безпечніше.

— Гаразд, мені до мами потрібно йти, — сказав я і спробував устати з дивана.

— Ти що? Не зрозумів, що відбувається? — з цими запитаннями Музикант єдиним поштовхом відправив мене назад. — Усі знають, що ти тусуєшся зі мною, твої теж у небезпеці, поки ти поруч.

— Ти зараз серйозно? — здивовано спитав я.

— Авжеж. Послухай, можеш піти додому, я тебе не тримаю, але тобі краще побути поки в мене. Твої домашні справді будуть у більшій безпеці, якщо ти не поруч. Подумай про це, а я поки Катю проведу.

Я розтікся поверхнею канапи та втупився у пластикові карнизи, до яких були прикріплені зелені прозорі штори. З одного боку, дуже хотілося повернутися додому, вироблені в дитинстві інстинкти зараз гнали мене до мами, у найбезпечніше місце на землі. Але з іншого, я добре розумів, що Музикант має слушність — нічого не буває просто так. Вважав себе борцем за українську націю на Донбасі? От тобі й випробування, ті самі, про які так багато читав. Я почав згадувати прізвища постраждалих за проукраїнську й антирадянську позицію і казав собі, що це увійшло до історії. Мені завжди здавалося, що їхні жертви не були даремними, кожною смертю вони творили історію, кожним арештом досягали того, що українці все ще існують як нація. Раніше я казав, що з гордістю пройду їхнім шляхом, але тепер, коли ця перспектива підібралася достатньо близько, мені стало моторошно. Ідея боротьби за українську націю — це ідея, котра зростала на смертях мільйонів патріотів. І я завжди пишався тим, що належу до нації героїв, але й подумати не міг, що колись отримаю можливість стати частиною цієї історії. Тепер потрібно було відповідати за свої слова та вчинки, і від того, яке зараз буде прийнято рішення, залежатиме моє відображення. Обернувшись, я пробіг поглядом стіною з фотографіями родини Музиканта; щасливі люди на цих світлинах усміхалися та зовсім не очікували того, що скоро почнеться.

— Катя поїхала, — сказав Музикант і закурив цигарку прямо в кімнаті. — Чого в стіну тупиш?

Я подивився на друга. Тепер він мав вигляд ще більш наляканого і схвильованого. Його поголений череп виблискував од поту, погляд нервово перебігав з одного кута кімнати в інший, надовго не затримуючись на якомусь конкретному місці. Цигарковий попіл падав на його чорну густу бороду, як сніг покриває вугільні кар'єри Донбасу.

— Фотки ваші дивився, — відповів я. — Подумав, ти маєш слухність, зателефоную мамі й скажу, що поки побуду в тебе. Тут таки безпечніше. Норм?

— Красунчику, так і треба, — Музикант присів на диван біля мене й, трохи пом'явшись, перейшов до тієї теми, яка його так хвилювала. — Братику, ну ти ж розумієш, що, можливо, це наша остання весна?

— Про що ти?

— Ну, в нашому місті вороже військо, доходить? Що маємо робити? Чекати, доки вони прийдуть за нами, чи перетворити їхнє життя тут у суцільне пекло?

— Ти пропонуєш партизанити?

— Я пропоную різати їх, — страх ув очах Музиканта згасав, його змінювала іскриста, наче багаття, збудженість.

— Як це — різати?

— Як свиней.

— Блін, я згоден, партизанити треба. Якщо чесно, очікував, що ти запропонуєш такий варіант. Але думав про теракти, а не власноруч різати людей.

— Ну, по-перше, не власноруч, а ножем. А по-друге, є різниця між тим, щоби підірвати десять чоловік чи перерізати горлянку одному? — настрої Музиканта кидався з однієї крайності до іншої, зараз він говорив цілком спокійно про те, щоби зарізати людину, наче мова йде про консервну банку.

— Авжеж, є різниця, безпосередньо своїми руками дуже важко вбивати. Навіть не знаю, чи зможу.

— Послухай, я тебе змушувати не буду, тобі самому вирішувати. Розумію, що це діло стрьомне й дуже серйозне, тому, якщо тобі страшно — все окей, я не триматиму зла. Можеш просто зараз піти до мами, і я не вмовлятиму тебе залишитися, чесно. Але в мене нема інших варіантів, за мною рано чи пізно прийдуть, і я не хочу, щоби ці виродки забрали мою душу, не втративши при цьому нічого. Тому оголошую на них полювання, а ти або зі мною, або йди.

Зрозуміло, я не планував залишати друга й наставника, який для мене був ближчим за багатьох родичів. Але мене лякали думки про те, що доведеться позбавляти людину життя. Та ще й не на відстані, якщо б це було за допомогою стрілецької зброї, а на власні очі бачити його

передсмертні конвульсії, відчувати запах у ту мить, коли він покидає цей світ. Ей ні, я не тішив себе думками, що вбити людину буде легко. Можливо, хтось романтизує й думає, що з легкістю зміг би піти на це за необхідності. Але для мене людське життя завжди здавалося безцінним, і хай ворог — це не людина, але за цією завченою фразою приховується особистість, котра так само, як і ти, зростала та зріла, просто її розум і обставини привели її зараз на протилежний бік барикад.

Я згадав нашу компанію, в якій усі хлопці були однолітками Музиканта і здавалися справжніми патріотами. Прикинувши в голові та глибоко не зариваючись у спогади, я зміг нарахувати сім потенційних бійців, які явно не були б зайвими в цій боротьбі.

— А хтось ще буде? Ну, з наших, — спитав я.

— Ні, тільки ми, — помітивши мій здивований погляд, Музикант продовжив: — Я зателефонував хлопцям, запропонував. Але, я тобі так скажу, ніхто не погодився залишитись у місті, усім страшно, вони будуть виїжджати.

— Та ви ж думали самооборону робити під час Майдану, збиралися ставати на захист міста, коли назрівав конфлікт у Криму, — я згадав усі зібрання, на яких ми обговорювали можливий план дій у випадку захоплення міста. У таких розмовах я ніколи участі не брав, але уважно слухав і думав про те, що з цими хлопцями нізащо не пропаду. Тепер, коли фантазії про можливі сутички стали реальністю, всі чомусь вирішили за краще вибрати простіший варіант — покинути місто і продовжувати жити своїм життям.

— Збирались, але ти маєш зрозуміти їх, я б і сам звалив із міста, якби мою пику не знала тут кожна собака. А так певен, що далі автовокзалу не поїду.

— Тобто, ти б теж поїхав, замість того, щоби боротися за місто?

— Так, я б поїхав і пішов би до армії добровольцем, бо звідти можна зробити набагато більше. Але зараз такого вибору нема, тому я й тут, а не в автобусі із дружиною.

— А інші, думаєш, підуть служити?

— Ні, звичайно, вони не підуть. Так, ми гуляли та спілкувалися в одній компанії, але ніхто з них не наважиться йти воювати. Принаймні тепер, на початку, це для них занадто ризиковано.

— А до чого тоді були всі ці розмови?

— Ну, у твоєму віці це ще має якесь романтичне забарвлення, у тебе поки горить ідея. Для них же загалом це або звичка, або щось таке, що протирічить сучасному довколишньому суспільству, чим, власне, і привертає увагу. Для одних — це можливість належати до якоїсь субкультури, для інших — життя.

— Для мене це життя, — сказав я, згодом подумавши, що прозвучало це трохи по-дитячому.

— Ми з тобою якраз ось цей рідкісний вид, — сказав Музикант, підбадьорливо поплескавши мене по плечу. — Ходімо до сараю, я тобі дещо покажу.

Він устав і вийшов із кімнати, але повернувся вже через секунду. Побачивши, як я збираюся надягти свої речі, додав:

— Краще не кидай, забрудниш.

Залишивши футболку на канапі, я піднявся на затерплі ноги й пішов услід за другом. Тисячі павучих лап пробігли шкірою, вони наче тягнули все тіло донизу, не даючи зробити нормально хоча б кілька кроків. Дошкутьгавши до виходу на ганок, я зупинився, щоби зрозуміти, чи не залишився Музикант в одній із кімнат позаду. З двору долинали звуки, голос Музиканта перетинався з мелодіями вулиці, шумом дерев, а також стуком дверей. Узувши гумові сандалі, котрі, судячи зі шару пилуки, ніхто вже давно не використовував, я вийшов на вулицю. Ноги вже починали слухатися, тому спокійно пройшов уздовж двору до невеликого цегляного сараю, з якого й було чутно Музиканта.

— Тихо, тихо, все буде добре, — промовляв той до когось.

Почувши це, я розхвилювався. Невже Музикант устиг узяти когось у полон? Бо якщо там російський солдат, я не готовий його зараз катувати. Але, коли слідом за словами друга двором промчало важке здавлене рохкання, я поспішив переступити поріг, аби нарешті зрозуміти, що відбувається.

— Це Вася, знайомтеся, — сказав Музикант, не обертаючись.

Перед ним стояв величезний рожевий кабан, який тикався вологим п'ятачком у долоню моєму другові.

— Навіщо він тут?

— Щоб я міг дати тобі урок, — трохи помовчавши, Музикант помітив мій запитальний погляд. — Урок поводження з ножем.

— Ні-ні, я не буду його вбивати, — відразу запротестував я. — Він не має жодного стосунку до цього конфлікту, навіщо мордувати тварину?

— А хіба мова про мордування? Олеже, тобі чесно скажу: я очікував такого розвитку подій та вже місяць ходив до свого товариша на ферму, допомагав різати свиней. Їхня шкіра, сухожилля, внутрішні органи — усе дуже схоже на людську будову. Тому я добровільно виконував таку роботу, щоби потім моя рука найменш зручної миті не зісковзнула зі шиї ворога.

Дочекавшись, доки я кивну на знак того, що слухаю, Музикант продовжив:

— Ваську я взяв на фермі, він хворий, місцеві ветеринари кажуть, що в нього якась пухлина, а може, й іще що. Коротше, лікувати його не будуть, а вмирати йому довелося б довго та в муках, тому зарізати кнура — добре діло. А додатково ще й ти навчишся тримати ніж і використовувати його за призначенням.

Я завжди зазначав, що в Музиканта є унікальна властивість — він уміє переконувати тебе так, що ти мимоволі погодишся зробити все на його умовах.

— Гаразд, що потрібно?

— От і молодець! Мотузки бачиш? — я подивився вниз і помітив прив'язані до задніх ніг кабана два протягнуті у протилежний край сараю канати. — Тримай ножа, — Музикант простягнув мені піхви з клинком усередині, товста дерев'яна рукоятка й лезо завдовжки півтори долоні приємною важкістю лягли в руку. — Зараз я потягну за мотузки, і кабан упаде, а ти притиснеш його до землі. Спочатку він буде брикатись, але швидко заспокоїться, бо вже й так на ладан дихає. Коли перестане вивертатися, проб'єш лезом йому шкіру от тут, де сонна артерія, — Музикант указав на ділянку рожевої шкіри в місці, де шия перетікає у груди. — І, надавивши, проведеш ножем, розрізаючи всю шию. На кров, яка хлине, уваги не звертай, вона не має тебе відволікати.

— Багато її буде?

— Крові? Достатньо.

Мені не хотілося здатися слабким або ж не готовим до рішучих дій, тому відтягувати я не збирався. Ще одним кивком давши знати Музиканту про свою готовність, я трохи покрокував на місці, аби переконатися в тому, що міцно стою на ногах, й очікував початку операції. Голосне «поїхали» від Музиканта, далі дикий свинячий вереск. Кабанові ноги рухалися швидко, як лопаті гелікоптера, та підняли в сараї хмару пилу, наче там щось вибухнуло. Кілька разів чхнувши, я притиснув м'яке тіло, що від страху билось в конвульсіях, до землі, оглушливий вереск дзвоном пролунав у вухах. Через двадцять секунд кнур почав заспокоюватися, його дихання пришвидшувалось, але тіло демонструвало все менше тяги до життя. Кабан втупився чорними очима у мене, і, визнаю чесно, я ніколи не міг подумати, що сумний погляд свині може викликати такі емоції. Згусток журби почав розростатися прямо в грудній клітці. Дивлячись на ці дві сумні намистини, важко було зрозуміти, просить він пощади чи ж, навпаки, молить, щоби його страждання полегшили.

— Ріж, — сказав Музикант.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ